

บทที่ 3

ผลการศึกษา

3.1 ข้อมูลทั่วไป

ผู้ต้องขังที่ศึกษาทั้งสิ้น 20 ราย เป็น เพศชาย 10 ราย อายุเฉลี่ย 28 ปี ส่วนผู้ต้องขังหญิง 10 ราย อายุเฉลี่ย 24 ปี ผู้ต้องขังเหล่านี้ได้รับการตั้งข้อหา มียาเสพติดไว้ในครอบครอง 14 ราย (ยาบ้า) และกัญชา 1 ราย เฮโรอีน 2 ราย ยักยอกทรัพย์สิน 2 ราย ร่วมกันข่มขืน 1 ราย มีระดับการศึกษาสูงสุด ปวช การศึกษาต่ำสุด อ่านออกเขียนได้ อาชีพก่อนการต้องขังคือ รับจ้างและแม่บ้าน) สถานภาพสมรส แต่งงานแล้ว 13 ราย โสด 5 ราย หย่า/แยก 2 ราย รายได้ ส่วนมากเป็นรายวัน คือ 150 - 300 บาทต่อวัน มีเงินเก็บเล็กน้อย 12 ราย มีบ้านเป็นของตนเอง 7 ราย เป็นบ้าน/ห้องเช่า มีบุตรสูงสุด 2 คน

3.2 ปัญหาและสาเหตุของการกระทำผิด

ในการกระทำผิดของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ผู้วิจัยจะจำแนกตามกลุ่ม ดังนี้

3.2.1 กลุ่มผู้ต้องขังในสถานีดำรวจ

1. กลุ่มติดยาเสพติดและเป็นผู้จำหน่าย มีเพียง 1 ราย(จาก 7 ราย)ที่บอกว่าตนเองเป็นผู้ค้าอย่างเดียว ตนเองไม่ได้เสพและคนในบ้านไม่เสพเช่นกัน นอกนั้น 3 รายเป็นทั้งผู้เสพและผู้ค้า ทั้งนี้เพราะเป็นทางเดียวที่จะได้มาซึ่งยาเสพติด อีก 3 ราย เป็นผู้เสพอย่างเดียว สาเหตุที่ถูกจับกุมเนื่องจากถูกตำรวจล่อซื้อ และมีสายของตำรวจในการเข้าจับกุม สาเหตุที่เสพยาเพราะมีเพื่อนชวนและตนเองอยากลอง กลุ่มใจเรื่องครอบครัวเวลาเคลิ้มจะได้ลืมปัญหา ต้องทำงานหนักเพื่อให้ได้เงินมาเลี้ยงครอบครัวโดยคิดว่าทำให้ตนเองมีแรงดีกว่าการใช้สารเสพติดอื่น ๆ

กลุ่มผู้ต้องขังนี้ เป็นกลุ่มที่ไม่มีญาติมาเยี่ยมหรือประกันตัว มีเพียงผู้ค้าเพศหญิงเพียงคนเดียวที่มีญาติมาขอประกันตัว แต่ภายหลังต้องขังแล้วนาน 2 สัปดาห์ เนื่องจากญาติยังไม่มีเงินประกัน สำหรับผู้ต้องขังติดยาเสพติดชนิดยาบ้า ศาลตัดสินให้เสียค่าปรับ 10000 บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน) ส่วนผู้เสพเฮโรอีน ถูกปรับเป็นเงิน 7000 บาท

2 กลุ่มข้อโกง และขับรถประมาท เนื่องจากไม่มีเงินเสียค่าปรับจึงต้องถกขังเช่นกัน ส่วนผู้ที่ข้อโกงทรัพย์สิน จะต้องถูกปรับเป็น 20 เท่า ของราคาของที่ลักมา และจะไม่มีโอกาสเสียค่าปรับ ศาลสั่งให้ลงโทษด้วยการคุมขังเพียงอย่างเดียว

ในกลุ่มที่ศึกษา ส่วนใหญ่ 14 ราย เป็นผู้กระทำผิดครั้งแรก 2 รายกระทำผิดและถูกจับได้เป็นครั้งที่ 4 กระทำผิดมากกว่า 2 ครั้งและมีประวัติเคยอยู่ในสถานพินิจเด็กและเยาวชนมาก่อน

3 กรณีร่วมกันข่มขืน ปฏิเสธว่าไม่ได้เป็นผู้ลงมือกระทำ แต่ไปช่วยดูต้นทางให้เพื่อน

3.3 ความด้อยโอกาส

จากการศึกษาถึงประวัติความเป็นมาและสาเหตุของการกระทำผิด พบว่า เป็นกลุ่มที่มีปัญหาครอบครัว พ่อแม่แยกทางกัน มีการทำร้ายร่างกายทั้งระหว่างพ่อแม่ และตัวผู้ต้องขังเอง ไม่มีโอกาสได้แสวงหาความสุขเหมือนเพื่อน ๆ น้อยใจและรู้สึกมีปมด้อย เป็นกลุ่มที่ชอบหนีโรงเรียน ไปเล่นกับเพื่อน มีประวัติหนีออกจากบ้านอย่างน้อย 1 ครั้ง ไม่ชอบวิชาคณิตศาสตร์ ไม่เคยฟังพาดู มีเพื่อนเท่านั้นที่เป็นเพื่อน เพื่อนชักชวนให้เสพยา และเมื่อทำงานก็คิดว่าการเสพยาเป็นสิ่งที่ช่วยให้สามารถทำงานได้มากเท่าที่ต้องการ เช่น มี 1 ราย ที่มีประวัติการเสพยาโดยเพิ่งมาเริ่มเสพยาตอนถูกจับประมาณ 1 ปี เพราะต้องการทำงานให้มากเนื่องจากค่าแรงที่ได้น้อยมาก

"ผมต้องทำงานทั้งกลางวันและกลางคืน กลางวันขับรถเก็บแก๊ว ได้ 120 บาทต่อวัน ขับส่งของในหาดใหญ่ กลางคืนเป็นยาม ตั้งแต่ 6 โมงเย็น ถึง หั้วรุ่ง ได้อีก 80 บาท"

"ผมกินกาแฟแล้วมันไม่อยู่ ง่วงมาก" "อยากได้เงินไปเที่ยว ซื้อของ"

"รู้ไหม ผมไม่เคยเห็นหน้าพ่อแม่ เขาแยกกัน ปล่อยให้ผมอยู่กับน้ำ บางทีก็ไปอยู่กับปู่ ไม่เคยเห็นหน้าพ่อแม่ ไม่อยากเห็นด้วย เล็ก ๆ ลำบากมาก บางทีไม่มีอะไรจะกิน"

"ที่เสพก็รู้ว่าไม่ดี แต่ทำไม่ได้ ผมอยากได้เงิน ไปเที่ยว หาความสุขบ้าง ออกไปนี่ว่าจะเลิก แต่ไม่รู้ว่าจะได้งานทำหรือเปล่า แก๊วไม่เคยมาเยี่ยม"

"ช่วยติดต่อกับแก๊วให้ผมด้วย เขาคงจะช่วยผม ถ้าพี่เป็นคนโทร ผมเคยโทรไป ตอนขึ้นศาล เขาว่าจะมา แต่นี่ยังไม่เห็น"

การเสพยาผู้เสพคิดว่าตนเองไม่ติดยาและจะเสพเฉพาะทำงานชั่วคราวชั่วคราว

"ผมเสพมานี้ ลูกไม่รู้ละ ไม่อยากให้รู้ ลูกอายุ 6 ปีแล้ว ตอนนี้อยู่กับแฟน ที่เสพนะ เพราะจะได้มีแรงขับรถได้เที่ยวเยอะ ๆ ยานบ้านะ หาซื้อง่าย เรารู้แหล่ง ตามทางหาดใหญ่ กรุงเทพฯ มีเยอะ"

ผู้ยาเสพติดจะมีกระบวนการเริ่มที่คล้ายกันคือ เพื่อนชวน บางครั้งทั้ง ๆ ที่ทราบว่าจะถูกจับ

"กลัวเหมือนกัน แต่คิดว่าหลบได้"

นอกจากนี้การจำหน่ายยาเสพติดยังช่วยให้มีรายได้เพิ่มในการจุนเจือครอบครัว

"ขายปลาที่ตลาดสด ได้วันละ 200 บาท ไม่พอใช้จ่ายในบ้าน เราการศึกษาน้อย มีลูกเรียนหนังสือ 1 คน นอกนั้น ทำงาน รายได้น้อย แฟนกับลูกชายเคยว่า แต่คิดว่ารายได้ดี ลูกเราก็ไม่ติด เพื่อนชวนขาย มีทั้งคนมาส่งยาและคนมาซื้อ ขายดี ดียิ่งกว่าขายปลาอีก"

"นี่แฟนกับลูกว่า ให้อยู่ไปก่อน ยังหาเงินมาประกันไม่ได้ พุดก็พุดเถอะนะ นี่เป็นครั้งแรกที่ถูกจับ เห็นเลย นรกมีจริง"

แบบแผนครอบครัวดั้งเดิม

ส่วนใหญ่เติบโตมาในครอบครัวที่มีความแตกแยก พ่อแม่มีปากเสียงกันมาตลอด บางครอบครัวมีการตบตีกัน เคยคิดจะช่วยแม่แต่กลัวพ่อทำร้าย สงสารแม่ ไม่ชอบพ่อ ได้รับรู้เรื่องการทำร้ายมตลอดจนโต ลำดับที่ พบว่า มีทั้งคนที่เกิดลำดับที่ 1 2 และ 3 กล่าวคือ เป็นทั้งลูกคนแรกและคนสุดท้าย เมื่อครอบครัวแตกแยก ส่วนใหญ่ถูกส่งไปอยู่กับยาย ย่า หรือญาติพี่น้องของฝ่ายพ่อและแม่ มี 1 รายที่ถูกส่งไปอยู่กับพระในวัด ความผูกพันในครอบครัวค่อนข้างน้อย แต่คนที่ผูกพันมากคือ แม่ ตอนเป็นเด็ก ไม่ชอบเรียนหนังสือ มีการโดดเรียน หนีโรงเรียน ไปอยู่บ้านเพื่อน 15 คน จาก 20 คน เคยหนีออกจากบ้าน พ่อแม่และญาติไม่ตามหา วิชาที่ไม่ชอบคือ คณิตศาสตร์ ตอนเด็ก ๆ ไม่เคยมีความฝัน หากจะมีฝันก็ฝันอยากเป็นตำรวจ ทหาร หมอ พยาบาล ตอนเด็ก ๆ ฐานะอยู่ในขั้นยากจน เคยคิดอิจฉาเพื่อนเรื่องฐานะตนเอง ตอนเด็ก ๆ ชอบเล่นนอกบ้านมากกว่าเล่นกับคนในบ้าน ส่วนใหญ่ยังมีญาติและพี่น้องที่สนิทสนม แต่เมื่อโตขึ้นก็แยกกันออกไป นาน ๆ จะได้พบกัน เพราะทุกคนต้องปากกัดตีนถีบ

ความด้อยโอกาสทางการศึกษา

กลุ่มที่ศึกษานี้เป็นกลุ่มที่มีการศึกษาค่อนข้างน้อย ระดับการศึกษาที่น้อยเป็นข้อจำกัดของการประกอบอาชีพ ซึ่งในอดีตปัญหาคือ การที่เขาเหล่านั้นเกิดมาในครอบครัวที่ยากจน คือพ่อแม่ก็มีอาชีพรับจ้าง หรือเป็นเกษตรกรรับจ้าง คือมีพื้นที่การเกษตรเป็นของตนเองเล็กน้อย จึงใช้เวลาส่วนหนึ่งไปรับจ้างกรีดยาง และรับจ้างเท่าที่มีคนจ้าง รายได้ส่วนหนึ่งหมดไปกับการดื่มเหล้าของพ่อ สูบบุหรี่/ใบจาก บางครั้งเล่นการพนันชนไก่ ชนวัว และ หวยได้ดินมีพี่น้อง เหลือ 3 คน พี่น้องทุกคนเรียนจบชั้นประถมศึกษาตอนต้น และไม่ได้เรียนต่อ เนื่องจากไม่มีเงิน และผู้ต้องขังไม่ชอบเรียน เรียนไม่รู้เรื่อง และขณะนี้พออ่านออกเขียนได้แต่ไม่คล่อง พี่ ๆ น้อง ๆ ก็ไม่ชอบเรียน อยากทำงานมากกว่าเพื่อจะได้เงินมาใช้จ่ายและซื้อหาสิ่งที่ตนเองต้องการ การเรียนเป็นเรื่องลำบาก มีพฤติกรรมหนีโรงเรียน การหนีโรงเรียนไม่ได้มีสาเหตุจากการที่ครูตี หรือไม่ชอบครู แต่มี

สาเหตุจากเพื่อนชวนไปเที่ยวและไม่ชอบเรียน หลังจากหนีโรงเรียนโดยที่ผู้ปกครองไม่ทราบก็จะไปเที่ยวบ้านเพื่อน ไปขายของ เป็นต้น ในขณะที่อยู่ในวัยเด็กไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา พ่อแม่ไม่เข้มงวด ไม่มีใครสอนทำการบ้าน ครูไม่เข้มงวด เคยถูกครูทำโทษเวลาหนีโรงเรียน พ่อแม่เคยดักเตือนเรื่องการเรียนแต่ตนเองดื้อ ไม่สนใจ

ความรู้สึกเมื่อต้องขัง

สำหรับผู้ต้องขังซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ต้องโทษครั้งแรก โดยเฉพาะผู้หญิง กล่าวว่า

"เห็นแล้วว่า นรก มีจริง"

ในวันแรกของการเข้ามาอยู่ในสถานีดำรวจภายหลังการจับกุม มีญาติและเพื่อน ๆ มาเยี่ยม บ้าง

"วันแรกที่เข้ามารู้สึกทรมาน เพราะไม่คุ้นเคย ยุงก็เยอะ หนูถูกจับที่สะเดา ตอนนี้อยู่ญาติมารับ รอเสียค่าปรับ"

ภายหลังจากเข้ากระบวนการทางกฎหมายและถูกส่งตัวไปรอรับการตัดสินที่เรือนจำ/ทัณฑสถานแล้ว ผู้ต้องขังจะกลับมาอยู่ที่สถานีดำรวจที่เกิดเหตุเพื่อรอการเสียค่าปรับต่อไป

"อยู่ที่นี่แยกว่าที่เรือนจำเพราะที่อยู่แออัด และ อาหารก็แย่มาก"

"ที่นี่ใครไม่มีคนมาเยี่ยม ก็ไม่มีอะไร คนที่เขามีคนมาเยี่ยมก็แบ่งให้บ้าง"

กระบวนการบริหารจัดการกลุ่ม

เนื่องจากห้องขังในสถานีดำรวจค่อนข้างแออัด มีกลิ่นอับชื้น อากาศถ่ายเทไม่สะดวก จึงทำให้เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่จะนั่งเฉพาะหน้าห้อง โดยนาน ๆ จะเข้ามาดูแล

เป็นปกติของการอยู่ด้วยกันในกลุ่มใหญ่ จะมีคนที่ทำตัวเป็นหัวหน้าทีม กลุ่มคนนี้เป็นคนที่

1. อาจได้รับความไว้วางใจจากเจ้าหน้าที่
2. เป็นคนที่เคยเป็นหัวหน้าแก๊งก่อนถูกจับกุม
3. คนที่รูปร่างใหญ่
4. ได้รับอภิสิทธิ์เนื่องจากโทษน้อยหรือเป็นคดีที่ไม่รุนแรง เช่น จุนโทรศัพท์มือถือ ชับรถประมาท

เป็นต้น

ผู้ที่ทำตัวเป็น "พี่ใหญ่" หรือ "ขาใหญ่" มักจะทำร้ายหรือข่มขู่คนที่อ่อนแอกว่า ให้นัยยอมทำตามคำสั่ง เช่น นวด แบ่งของเยี่ยมให้ หรือยอมให้ซ้อมเป็นครั้งคราว และคอยควบคุมคนในห้องขังนั้น กลุ่มนี้จะได้กินอาหารก่อน และได้กินของดี ในขณะที่คนอื่น ต้องรอและถ้ามีญาติมาเยี่ยมหรือให้เงินกลุ่มนี้ก็จะยัดเงินเอาไว้

ขณะที่ไปศึกษา พบว่า มีคนที่ได้รับอนุญาตโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 3 คน คนทั้ง 3 นี้ เป็นคนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไว้ใจ ในขณะที่เดียวกันก็มีกลุ่มที่ชอบใช้อำนาจ แต่ไม่ได้รับอนุญาตให้ออกมาภายนอกห้องขัง กลุ่ม "ขาใหญ่" ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ออกมาช่วยงานข้างนอกก็จะเป็นกลุ่มที่อยู่ค่อนข้างสบาย มีคนที่อ่อนแอกว่าคอยนวด ชงกาแฟให้ดื่ม และยอมให้ยึดทุกอย่างที่ญาตินำมาให้ ได้มีพื้นที่ในการนอนมากกว่าซึ่งกระบวนการดังกล่าวโดยหลักการแล้วไม่ถูกต้อง ภายหลังจึงเกิดปัญหาการหลบหนีของผู้ต้องขัง อันเนื่องมาจากความไว้วางใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีการทำร้ายร่างกายถึงตาย จึงได้กลับมาเอากฎระเบียบที่จริงจังมาใช้ ดังเดิม

การคัดเลือกคนที่ช่วยงานตำรวจเช่นเดียวกับระบบในเรือนจำ "ผู้ช่วยผู้คุม" หากพิจารณาคนที่ถูกจับกุมด้วยคดีที่ไม่อุกฉกรรจ์ และใกล้ที่จะได้รับการปล่อยตัว หรือ มีพฤติกรรมที่ไม่น่าจะเกิดปัญหา และมีความสามารถ เช่น พิมพ์ดี เป็นต้น ก็จะได้รับบริการความไว้วางใจให้มาช่วยงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งคนเหล่านี้เอง ส่วนหนึ่งจะช่วยให้บริการแก่เพื่อนผู้ต้องขังด้วยกัน เช่น โทรศัพท์ถึงญาติ ซื้ออาหาร หรือช่วยดูแลสุขภาพ ให้แก่ผู้ต้องขังด้วยกัน ซึ่งหากคิดในทางที่ดี ก็เป็นเสมือนกลุ่มช่วยกลุ่ม แต่สิ่งที่ต้องระวังคือ ความลับทางราชการ และการส่งข่าวต่าง ๆ ออกไปซึ่งเป็นผลต่อรูปคดี

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่หมุนเวียนกันมาทำหน้าที่ดูแลกลุ่มผู้ต้องขัง อีกกลุ่มเป็นกลุ่มนอกเครื่องแบบและในเครื่องแบบของฝ่ายสืบสวนสอบสวนที่ทำหน้าที่ปราบปรามและจับกุม อีกส่วนหนึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่เขียนสำนวนและสรุปสำนวนการสอบสวน ซึ่งต้องทำสำนวนให้เสร็จภายใน 3 วัน เพื่อการดำเนินคดีในชั้นศาลหรือฝากขังในเรื่องจำต่อไป

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า สถานีตำรวจเขตอำเภอเมืองมีความแออัดเนื่องจากเป็นที่ตั้งของศาลจังหวัด ดังนั้นจึงมีผู้ต้องขังที่ฝากขังจากสถานีตำรวจอื่นจำนวนมาก หากจะพิจารณาเฉพาะกลุ่มที่มีคดีในเขตอำเภอเอง ก็พบว่า มีไม่มาก ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผู้ต้องขังต่างชาติที่หลบหนีเข้าเมืองมาอย่างผิดกฎหมาย และรอการผลักดันกลับสู่ประเทศที่เป็นภูมิลำเนาโดยตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ตำรวจที่เกี่ยวข้องส่วนหนึ่งมีความรู้สึกที่ว่า

"ที่ผมให้อยู่อย่างนี้ก็ดีแล้ว แต่ก่อนมีมุ้งลวด พวกมันเองนั่นแหละที่ทำจนมุ้งลวดขาด เพื่อโยนของเข้าออก"

"ในบรรดาโรงพัก ที่นี้น่ะ ดีที่สุดแล้ว"

"พวกนี้ ควรได้รับบทเรียนบ้าง"

"พวกนี้ บางคนมาจนจำได้แล้ว ออกไปไม่เท่าไร ก็ถูกจับมาอีก"

"คุณไม่ต้องโทร. ตามญาติให้หาลอก เขาตัดหางมันปล่อยัดแล้ว"

"เวลาไม่สบายก็หายาแถว ๆ นี้ ให้กิน ละรายงานสารวัตรให้พาไปหาหมอ"

"เรื่องเอายามาใส่ในกระป๋องน้ำไว้กันยุง คงไม่ได้ เพราะบางครั้งพวกนี้ต้องกินน้ำนั้นด้วย เราไม่มีงบประมาณพอที่จะซื้อน้ำให้"

ความรู้สึกของผู้ต้องขังที่ได้รับอนุญาตให้ออกมาช่วยงาน

"ใหญ่" อายุ 23 ปี เรียนชั้นปี่สุดท้าย ปวส. โรงเรียนแห่งหนึ่ง และถูกจับคดี "จุนโทรศัพท์" ต้องโทษ 8 เดือน มีบุคลิกภาพเป็นคนมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อต่อเพื่อนผู้ต้องขังด้วยกัน ได้รับความไว้วางใจให้ช่วยงานข้างนอกห้องขังในเวลาราชการ ส่วนตอนเย็นก็จะต้องเข้าไปอยู่ในเขตห้องขังเช่นกัน คอยทำหน้าที่ดูแลนับจำนวนผู้ต้องขัง ช่วยจำตำราวจที่เฝ้าผู้ต้องขังเขียนรายงาน ซื่อสัตย์ให้เพื่อนผู้ต้องขัง ซื่ออาหาร และช่วยงานทั่วไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น พิมพ์ดีด เป็นต้น

"เมื่อวันก่อนคนมอญโดนซ้อม ไปตายกลางทาง ผมบอกจำเขาตอนดึกแล้ว ไปตายกลางทาง พอตำรวจเอารถออกไปถึงหน้าวัดแหลมทรายก็ตาย ไม่รู้ชื่อ พวกมันนั่นแหละ มอญคนนี้เพิ่งมา มันรับน้องกัน ไม่รู้ยังงี้ ไม่เห็นมีเรื่อง"

"ลุงเขาเป็นไส้เลื่อน ผมบอกร้อยเวรแล้ว เขาให้ผมไปพิมพ์หนังสือ เดี่ยวคงได้ไปโรงพยาบาล (ขณะนั้น 10.30 น) พี่ลองดูหน่อยไหม"

"วันก่อนหมู่คนนั้น คนที่มาใหม่ เขาไม่ชอบพวกพม่า ตบมันเสียหน้าบวม มันพูดไทยได้ บอกว่าปวดหู" (จากการตรวจภายนอก มีน้ำไหลออกจากหู)

ใหญ่เป็นหนึ่งในบรรดาผู้ที่ได้รับความไว้วางใจให้ช่วยดูแลและรายงานเองต่าง ๆ โดยอุปนิสัยแล้ว ใหญ่เป็นคนที่มีความน้ำใจและเอื้อเฟื้อ ทุกคนพึ่งพาอาศัยใหญ่ในฐานะที่สามารถเข้าออกนอกในได้

"ผมก็ช่วยเหลือที่ผมช่วยได้ บางคนผมก็ไม่อยากยุ่งด้วย แต่พวกนั้นไม่กล้ามายุ่งกับผม ไม่เคยซ้อมผม"

"เรื่องรับน้องเป็นเรื่องธรรมดา วันแรกที่เข้ามาส่วนใหญ่จะโดนนะ"

"ผมไม่รู้ว่ ถ้าผมออกไปจากนี้แล้วจะหางานทำได้หรือไม่"

"ผมอยากเรียนต่อ แต่ที่นั่นแหละ ใครเขาจะรับผม ไม่รู้ว่าเขาจะถามใหม่ว่า เราเคยติดคุกหรือเปล่า"

"ผมไม่เอาอีกแล้ว"

จากการติดตามภายหลังจากได้รับการปลดปล่อย พบว่า "ใหญ่" ไปช่วยพี่สาวชายของที่บ้านใกล้วัด อุตัยธาราม อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา และชักชวนให้มาทำงานเป็นผู้ช่วยในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ ซึ่งภายหลังจากการนัดแนะแล้ว "ใหญ่" ไม่มาตามนัด ติดต่อไปอีก พบว่า "ใหญ่" ย้ายที่อยู่ และบอกกับพี่สาวว่า "ผมไม่กล้า"

ผู้ต้องขังทำอะไรในแต่ละวัน

ในแต่ละวันกิจกรรมที่สำคัญ คือ 8.00 น จะมีผู้นำอาหารมาส่งซึ่งเป็นทั้งอาหารเช้าและอาหารกลางวัน และเริ่มรับประทานอาหารเช้า ช่วงเวลานี้เองเป็นเวลาที่มีญาติเยี่ยมช่วงเช้า (7.00 - 8.00 น) หลังจากรับประทานอาหารเช้าจะพักผ่อน พุดคุย แห่กันระหว่างผู้ต้องขังชายและผู้ต้องขังหญิง มีการสูบบุหรี่ (ซึ่งโดยปกติห้ามสูบบุหรี่) บางครั้งมีโทรทัศน์ให้ดู ซึ่งเป็นโทรทัศน์ที่ได้จากการยึดมา ผู้ต้องขังไม่มีกิจกรรมใดระหว่างนี้ รอเวลา 12.30 น. ซึ่งเป็นเวลาเยี่ยมและอาหารกลางวัน อาหารกลางวันเป็นขนมหวาน ใครมีเงิน หรือมีญาติมาเยี่ยมก็จะได้รับประทาน แต่คนที่ไม่มีญาติมาเยี่ยมก็จะรับประทานขนมหวาน ที่มีมักเป็น ถั่วเขียวต้มน้ำตาล สาकुเปียก มัน-เผือกแกงบวช เป็นต้น

ประมาณ 15.30 น ผู้ต้องขังชาย จะมีกิจกรรม กระโดดเหาะ ๆ ประมาณ 10 -15 นาทีก่อนอาบน้ำ หลังจากนั้นจะเริ่มอาบน้ำซึ่งขึ้นกับสถานการณ์ ส่วนมาก "ขาใหญ่" จะอาบน้ำที่หลังเพราะสบายกว่า ช่วงเย็นเป็นช่วงที่เปิดโอกาสให้ญาติเยี่ยม จาก 16.00 -17.00 น อาหารเย็นจะเริ่มแจกเวลา 16.30 น "ขาใหญ่" จะเป็นคนจัดการ ข้าวและน้ำแกงจะถูกแจกให้แก่คนที่ "ขาใหญ่"

ไม่ชอบ หรือ ผู้ต้องขังต่างชาติ

ในแต่ละวัน จะมีการช่วยกันทำความสะอาดห้องขัง เช่น กวาด ถูพื้น เป็นต้น

"เมื่อคืนนะที่ ไช้คนต่างชาติ (ปากีสถาน) มันทิว เพราะกลางวันมันไม่ได้กิน มันถือบวช มีสาकुเหลือ มันขอกิน ผมบอกว่า บุด มันไม่เชื่อ เลยให้มันกิน นี่"ชี้ยังรัว" (ท้องเสีย)อยู่เลย"

"ไม่มียาหรอก เดี่ยวมันก็หาย แต่บอกนาย(เจ้าหน้าที่ตำรวจ)เขาแล้ว"

"แล้วยาที่เคยเตรียมไว้ให้ไปไหนหมด"

"นายเขามาเอาไปใช้"

เกิดอะไรในเวลากลางคืน

ในเวลากลางคืน ในห้องขังจะเปิดไฟตลอดเวลา มีพัดลมอยู่ด้านนอก เพื่อระบายอากาศ มีการทำร้ายกันในบางวัน บางครั้งถึงแก่ความตาย ซึ่งเมื่อมีการสอบสวนไม่มีใครรับ เวลากลางคืน ผู้ต้องขังเปลี่ยนกันหลับ อาจเป็นเพราะ

1.พื้นที่แออัด

2.มีโอกาสถูกทำร้าย

ดังนั้น ผู้ต้องขังส่วนใหญ่จึงนอนพักเวลากลางวัน ส่วนกลางคืนจะผลัดกันเฝ้า ผู้ต้องขังทุกคนจะถูกนำเข้าไปในห้องขัง ซึ่งห้องขังชายมี 4 ห้อง ห้องละประมาณ 20 -25 คน

ความรู้สึกต่อการต้องขัง

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า คดีส่วนใหญ่เป็นคดีที่ได้รับการตัดสิน และรอการย้ายกลับพื้นที่ และ รอญาติมาเสียค่าปรับ แต่บ่อยครั้งที่ผู้ต้องขังไม่มีญาติมาเยี่ยมโดยเฉพาะคดีที่มาจากพื้นที่ห่างไกล ต้องโทษหลายครั้งจนญาติไม่ต้องการช่วยเหลือ ญาติ/เพื่อนไม่กล้ามาเพราะเกรงจะต้องเป็นผู้ต้องหา ญาติไม่มีเงินเสียค่าปรับ และบางคนไม่ต้องการติดต่อญาติ

"พี่ช่วยโทร.บอกเพื่อนชื่อ เบอร์ ให้เขาไปตามแม่ให้ด้วย บอกให้แม่มาเสียค่าปรับ เหลืออีก พันเดียว"

"พี่โทร.ให้โรเบิร์ต หน้อยชิ แม่เลี้ยงเขาอยู่หาดใหญ่ เขาเพิ่งออกจากโรงพยาบาลเมื่อวาน หมอบอกว่า เขาเป็นวัณโรค"

"ไม่อยากบอกใคร อายพ่อแม่ เขาจะเสียใจ เรายังไม่ตีเอง"

"ไม่รู้ห้องที่พักเขายึดไปหรือยัง แฟนที่เป็นคนสิงคโปร์ ถ้ามันโทรมาไม่เจอ มันคงไม่ส่งเงินมาให้แล้ว"

ความรู้สึกต่อผู้ต้องขังด้วยกันเอง

ผู้ต้องขังหญิงพูดถึงการอยู่ในห้องขัง ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนผู้ต้องขัง และ ผู้ต้องขังชายรวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ

"เราหัวอกเดียวกัน ช่วย ๆ กันไป มีอะไรก็แบ่งกัน "

"อยู่ในนี้มาเดือนกว่า ญาติไม่ค่อยมาเยี่ยม ผากพี่จำเขาช่วยโทรไปก็ไม่เห็นมา พี่ช่วยโทร. ให้ได้ไหม?"

"มีแต่ข้าวกับขนม หนูอยู่อ้วนนี่ขึ้น ยุงก็กัด คันไปหมดแล้ว"

"ไม่มีอะไรทำ แววกันเล่นเพลินดี"

"แฟนหนูถูกขังในห้องขังชาย ที่พี่คุยด้วยเมื่อตะกี้ ลูกหนูยามันเลี้ยง หนูสูบประชิดแฟน นี่ครั้งแรกนะ เลยถูกจับ บอกให้มันเลิก มันไม่เลิก เลยเสพกับมันซะเลย ซวยจริง ๆ ตำรวจมาจับ"

"ความจริงหนูไม่ได้มีเลย ตำรวจมาที่บ้าน เพื่อนหนูมันมาเสพ พอมันกลับตำรวจมาจับ ยัดให้หนู 2 เม็ด นี่ยังไม่มีการมาเยี่ยมเลย"

"ไม่รู้เมื่อไร สะเดา(สถานีตำรวจอำเภอสะเดา) จะมารับก็ไม่รู้ ถ้าแก่เขาบอกว่าจะไปประกันที่สะเดา"

"กลางคืนนอนไม่หลับ ร้อน และยุ่งกั๊ด"

"มาอยู่ใหม่ ๆ ทุนไม่ได้ เทียบกับเรือนจำหญิงผิดกันเลย ทั้งอาหารและที่พัก อยู่ที่นั่นสบาย กว้าง ที่นั่นก็มีรับน้อง มันก็ด่า ๆ ๆ เราก็บอย ๆ แต่อยู่ดีกว่าที่นี่"

"อยู่ที่นี่ ตอนนี้นำใจได้แล้ว มีเพื่อนได้คุยบ้าง ระบายบ้าง จำบางคนก็ดี มาคุยกับเรา บางคนเราไม่อยากจะยุ่ง ไม่อยากพูดด้วย"

"บางครั้งท้อแท้ ทำไม่ได้ เราไม่ดีเอง ออกไปคราวนี้ไม่เอาอีกแล้ว ออกไปคิดว่าเลิกได้นะ อยู่ที่นี่หลายวันไม่เห็นอยากเลย มีบ้างวันแรก ๆ แต่หนูไม่ติดนะ เล่น วันละ ตัวสองตัวเอง ติดบุหรี่มากกว่า"

"ออกไปอย่างแรกอยากไปหาลูก ก็มีความหวังที่ลูก กับ แม่ แม่ไม่มาเยี่ยม มันไกล เราทนได้ แฟนก็ไม่มา โทรไปหลายครั้งไม่เห็นมา"

เมื่อถามถึงขาใหญ่

"หนูมาอยู่ไม่เคยเห็นมี "ขาใหญ่" เลยนะ"

"เห็นเขามีอะไรก็ช่วย ๆ กัน แบ่ง ๆ กันไป"

"เงินที่ญาติมาฝาก ส่วนมากเขาก็เก็บกันไว้เอง แล้วไปซื้อขนมแจกกัน"

ความรู้สึกต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ผู้ต้องขังที่ถูกจับกุมมา ส่วนหนึ่งจะเล่าว่า ตนเองถูกตำรวจใส่ร้ายเพราะต้องการทำยอดว่าได้ดำเนินการจับกุม แต่ก็มีส่วนหนึ่งที่รับว่าตนเองผิดจริง บางรายเล่าว่าตนเองถูกซ้อม จากที่เดิม (สภอ.หาดใหญ่ และ

สภอ.สละเดา) ในห้องสอบสวน เพื่อให้ยอมรับสารภาพ ส่วนที่ สภอ.เมืองแห่งนี้มีผู้ต้องขังเล่าว่าเคยถูกซ้อมโดยจำ ที่ห้องสอบสวน

ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับผู้ต้องขัง

ในแต่ละเวร จะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 นาย เจ้าหน้าที่ที่มาดูแลคือ ทำหน้าที่ตรวจรายชื่อและจำนวนผู้ต้องขังสิบเวรที่เปลี่ยนเวรกันมาดูแล เจ้าหน้าที่ที่จะเข้ามาบ้างเป็นบางครั้ง ส่วนใหญ่จะอยู่ด้านนอก จะมีหน้าที่เข้ามาในช่วงเปลี่ยนเวร และรับผู้ต้องขังไปส่งศาล หรือมีเจ้าหน้าที่สถานีตำรวจอื่น มารับผู้ต้องขังกลับไปกักขังต่อ เจ้าหน้าที่บางคนมาด่าว่าพวกเรา บางคนไม่มีน้ำใจ แต่ก็มีบางคนที่มาคุยกับเรา บางทีก็ช่วยโทรศัพท์ก็มี แต่มีไม่กี่คน

จากการประมวลประเด็นดังกล่าว พอสรุปได้ดังนี้

1. การประเมินตนเอง

กลุ่มผู้ต้องขังทั้งหญิงและชาย สำหรับคนที่ไม่มีความดีมาเยี่ยมมองว่า ตนเองเหมือนคนไม่มีค่า เพราะจากการที่ไม่มีความดีมาเยี่ยม ไม่สามารถติดต่อกับญาติได้ หรือติดต่อไปแล้วญาติ ตนเองเป็นคนที่ทำให้พ่อแม่เสียใจ ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากใคร

ส่วนผู้ที่มีความดีมาเยี่ยม คิดว่า ตนเองเป็นคนผิด แต่ยังมีคนที่บ้านเข้าใจ ถึงแม้จะไม่ได้มาเยี่ยมบ่อย รู้สึกว่าตนเองทำให้คนที่บ้านผิดหวัง แต่ที่ทำได้ (กรณีเสพยาบ้า) คนที่บ้านก็รู้และเคยเตือน แต่คิดว่าตนเองไม่ผิด และเสพเฉพาะทำงานเพื่อจะได้เงินเยอะ

ดังที่กล่าวแล้วว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นคดียาบ้า ทั้งเสพและมีไว้ครอบครอง สาเหตุของการเสพ คือ

1. ทำให้มีแรงทำงาน ไม่มองจะได้ได้เงินมาก ๆ ไปจับจ่าย
2. มีเวลาว่าง และมีเพื่อนมาชวน เมื่อตนเอง และเกรงใจเพื่อน
3. ไม่มีคนเข้าใจ อยากลืมเรื่องที่ไม่สบายใจ ไม่อยากคิดถึงอนาคต ประชดชีวิต

ผู้ต้องขังพวกนี้มีพื้นฐานจากความจนและครอบครัวแตกแยก เป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้มี 1 รายที่พ่อแม่ฐานะดี แต่ไม่สนิทกับพ่อแม่ เพราะเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง มีปัญหาเกี่ยวกับพ่อแม่ คิดว่า แม่ขี้บ่น นำเบือ ตนเองถ้าจำทำอะไรต้องทำให้ได้ พ่อแม่ไม่ขัดเรื่องเงิน ตนเองไม่เรียนก็ไม่มีใครว่า แบบแผนของครอบครัวของผู้ต้องขังพบว่า มีความขัดแย้งกันในครอบครัวระหว่างพ่อแม่ เช่น พ่อติดเหล้า บุหรี่ มีการเล่นหวยและการพนัน จะเห็นได้ว่า พ่อและแม่หรือคนในบ้านก็มีบุคลิกภาพที่ต้องพึ่งพาสารหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากกว่าที่จะยึดมั่นในแนวทางที่สังคมใหญ่ยอมรับ (แต่พฤติกรรมดังกล่าวได้รับการยอมรับในสังคมของผู้ต้องขัง การหวังพึ่งหวยเพราะอย่างน้อยก็ยังหวังว่าจะได้เงินจากการเสี่ยงลงทุน หรือ การดื่มเหล้าและสูบบุหรี่ก็ทำให้ตนเองมีเพื่อนและสบายใจ)

นอกจากมีความจนด้านเศรษฐกิจเป็นพื้นฐานของปัญหาแล้ว ความจนที่สำคัญ คือ การมีการศึกษาในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ขาดการกระตุ้นจากครอบครัวในวัยเด็ก นอกจากนี้ พบว่าโดยรวมมีระดับการในระดับประถมศึกษาและมีมัธยมศึกษาตอนต้น หนีโรงเรียนและหนีออกจากบ้าน การหนีโรงเรียนเป็นจุดเริ่มของการหนี

ออกจากบ้าน สาเหตุการหนีโรงเรียนเพราะ ไม่อยากเรียน ซึ่งระยะแรก ๆ ของการหนีโรงเรียนเพียงเพื่อไปวิ่งเล่นตามสบายใจเท่านั้น วิชาที่ไม่ชอบคือ วิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งถ้าพิจารณาให้ละเอียดจะพบว่า วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ต้องการสมาธิ การคิดอย่างมีระบบและต่อเนื่อง รวมทั้งการตั้งอยู่ในกฎเกณฑ์ของมาตรฐานกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งต่างกับระบบความคิดของกลุ่มผู้ต้องขังเหล่านี้ เพราะ จากการสอบถามพบว่า เมื่อมีการหนีโรงเรียนและผู้ปกครองทราบก็มักจะใช้วิธีด่าว่า และทำโทษ แต่ไม่เกิดกระบวนการร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครองในการแก้ปัญหา ถึงอย่างไรก็ตามผู้ต้องขังเหล่านี้ก็ไม่กล่าวโทษครู

2. การให้ความหมายของชีวิต

หลายคนสับสนกับตัวเอง ด้วยปัญหาพื้นฐานมาจากครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะเบาะแว้ง พ่อตีแม่เหล้า มีการทำร้ายกันบ้าง ตนเองเห็นภาพดังกล่าวทุกวัน รู้สึกเบื่อ อยากหนีออกไปให้ไกล โดยเริ่มจากการหนีโรงเรียน ไปอาศัยอยู่กับเพื่อน เพื่อนเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตโดยเฉพาะในกลุ่มอายุเดียวกัน เพื่อให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ทั้งเรื่องเงินและที่อยู่อาศัย รวมทั้งเข้าใจในตัวของผู้ต้องขัง พ่อแม่ไม่พยายามเข้าใจ ส่วนพี่น้องก็ไม่ผูกพันกัน คนที่มีครอบครัวแล้ว พบว่า รู้สึกผิดที่ทำให้คนในครอบครัวผิดหวัง ตนเองไม่ได้เตรียมคำตอบไว้ให้ลูก

ภายหลังพ้นโทษ ตั้งใจว่าจะกลับตัวไม่ยุ่งกับยาเสพติด ส่วนรายที่เป็นคดีที่ไม่ใช่ยาเสพติด คิดว่า ตนเองก็จะไม่ทำผิดอีกต่อไป และจะดำเนินชีวิตต่อไปตามปกติ คิดว่าการต้องขังครั้งนี้ไม่น่าจะก่อให้เกิดปัญหาในการทำงานต่อไป

ส่วนผู้ติดยาเสพติดคิดว่าตนเองจะเลิกได้ ส่วนอนาคตว่าจะไปประกอบอาชีพอะไร วางอนาคตไว้อย่างไร ยังไม่ได้คิด ไม่อยากคิด บางคนตอบว่า "คิดไม่ออก" แต่ถ้าย้อนกลับเวลาได้ก็จะไม่ทำเด็ดขาด สำหรับครอบครัว ผู้หญิงที่ขายบริการและติดยา คิดว่าจะไปทำงานเดิม ถ้าแก่เต็มจะยังให้การดูแล อยากทำงานหาเงินส่งให้ที่บ้านแต่ยังไม่มองไปไกลถึงอนาคตว่าจะเปลี่ยนอาชีพหรือไม่ ส่วนหญิงที่ติดยาเพราะตนเองไม่ต้องรับผิดชอบใด ๆ ในครอบครัวเนื่องจากแม่สามีนำลูกของตนเองไปเลี้ยง โดยอ้างว่า ผู้ต้องขังเลี้ยงลูกไม่เป็น ซึ่งภายหลังจากพ้นโทษแล้วไม่แน่ใจว่า แม่สามีนะยอมให้ลูกมาเลี้ยงหรือไม่ อีกประการหนึ่งคือ ลูกไม่ผูกพันกับตนเอง บางครั้งเหมือนคนแปลกหน้า ซึ่งตนเอง ก็เฉย ๆ เพราะไม่ผูกพันกับลูก สามีนี้อาจไม่ได้ทำงานอะไรมาก นอกจากอยู่บ้านซักผ้าและทำงานบ้านบ้าง

การที่กลุ่มผู้ต้องขังที่มีทั้งการมองว่าตนเอง มีความหมายกับครอบครัวเพราะบทบาทที่มีต่อครอบครัวชัดเจน เช่น เป็นหัวหน้าครอบครัว ส่วนผู้ที่ไม่แน่ใจว่าตนเองจะมีความหมายต่อคนในครอบครัวหรือไม่ เนื่องจากที่ผ่านมาตนเองมองตัวเองว่า ไม่มีความหมายต่อคนในครอบครัว ความสุขอยู่ที่การไม่ต้องทำอะไร ไม่มีใครสนใจตนเอง การที่จะกลับไปหาครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่ผู้ต้องขังไม่แน่ใจ การอยู่เพื่อลูก เพื่อครอบครัว เพื่อพ่อแม่ เพื่อสามีนะเป็นสิ่งที่ยุ่ต้องขังไม่ได้คาดหวังมากนัก ดังนั้น การอยู่ที่นี่ก็อาจเป็นสิ่งที่ดีเหมาะสมแล้ว ผู้ต้องขังบางรายจึงปฏิเสธที่จะติดต่อให้ญาติมาเยี่ยม เพราะกลัวญาติเกิดความเชื่อมระอาว่า "ตนเองเป็นผู้ทำให้ครอบครัวผิดหวัง เสียชื่อเสียง"

"ไม่รู้สิ ถ้าย้อนกลับไปได้ก็จะเรียน ตอนนั้นเป็นลูกผู้หญิงคนเดียว แม่ขอให้เรียนก็ไม่เรียน หนีโรงเรียน เพราะไม่ชอบครู แต่ความจริงครูเขาก็ดีนะ แม่ไปขอให้ครูรับเข้าเรียน เราไม่ตัวเอง พ่อแม่พูดมาก ๆ เราก็เลยออกจากบ้านไปอยู่กับเพื่อน หากินไปเรื่อย ๆ "

"มาทำ คาราโอเกะ ที่สาวรู้คนเดียว ไม่อยากบอกร้อง เวลาไม่มีเงินก็ต้องรับแขก ถ้าแขกไม่ใส่ถุง (ยางอนามัย) แก้วแก่เขาก็ให้เราไม่ยอมได้ เขามีคนช่วยดูแล แบ่ง 50-50"

3. การวิเคราะห์ความยากลำบากที่เขาเผชิญอยู่

การที่ต้องเป็นผู้ต้องขัง เป็นสิ่งที่ผู้ต้องขังคิดว่าเลวร้ายที่สุด ซึ่งหลายคนกล่าวว่า "นรกมีจริง" เพราะนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่เขาพบทั้งที่ถูกกระทบทางด้านร่างกายและจิตใจแล้ว ยังกระทบถึงจิตวิญญาณของเขาด้วย เพราะต้องสูญเสียความสุขสบายและอิสรภาพ ถูกกักให้อยู่ในบริเวณแคบ ๆ อยู่ร่วมกับคนที่ไม่เคยรู้จัก ห้องน้ำห้องส้วมก็ทรมาณ ห้องขังที่อับแสงแดดส่องไม่ถึง ไม่มีที่ตากเสื้อผ้า อาหารที่รับประทานถึงแม้จะไม่ใช่ข้าวแดงแต่คุณภาพอาหารก็ไม่ดีนัก และที่สำคัญคือ คุณค่าในตัวของเขาต้องลงไป ญาติพี่น้องนาน ๆ จะมาเยี่ยม ขาดทั้งเครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ความรู้สึกหดหู่และทอดถอยทำให้การประเมินคุณค่าในตัวเองลดลง การปรับตัวและการให้กำลังใจแก่ตัวเอง น่าจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในขณะที่ต้องขัง

สาเหตุของปัญหามีทั้งที่เกิดจากตัวเองและจากการกระทำของผู้อื่นที่กระทำผิดไปจากปทัสถานของสังคม สาเหตุที่เกิดจากตนเอง คือ การที่ตนเองไปแสวงหามาเอง ได้แก่ การเป็นผู้กระทำผิด โดยเฉพาะการเสพยาเสพติด การขับรถโดยประมาทและไม่มีใบขับขี่ ทั้ง ๆ ที่ทราบว่สิ่งดังกล่าวเป็นสิ่งที่ล่อแหลมต่อการถูกจับกุมดำเนินคดี แต่ด้วยความคิดว่า ไม่น่าจะมีปัญหารุนแรง ทุกอย่างเคลียร์กันได้ หรือ ตนเองไม่น่าจะถูกจับ คงหนีได้ เป็นต้น ส่วนสาเหตุที่มาจากผู้อื่น คือ การถูกใส่ร้าย หรือ บังเอิญร่วมอยู่ในเหตุการณ์ นอกจากนี้คือ เป็นเรื่องต่อเนื่องจากปัญหาดังเดิม คือ ปัญหาครอบครัวที่แตกแยก ขาดความรักความอบอุ่น ขาดผู้ชี้แนะ ต้องการลืมปัญหา ต้องการมีโลกที่เป็นของตนเอง และมีความสุขตามที่ฝันในโลกของตนเอง ทำให้ตนเองต้องมาเป็นผู้กระทำผิด

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า ห้องขังในสถานี่ตำรวจ นอกจากผู้ต้องขังที่เข้ามาจะเป็นผู้ต้องขังที่เป็นคนไทยแล้ว ยังมีผู้ต้องขังต่างชาติเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้ต้องขังชาวพม่า มอญ บังคลาเทศ ผู้ต้องขังต่างชาติเหล่านี้เป็นผู้ที่กระทำผิดพระราชบัญญัติการเข้ามาในราชอาณาจักร โดยกลุ่มนี้มักมาทำงานรับจ้างในสวนยางพารา และลูกเรือประมง กลุ่มคนเหล่านี้ยังไม่ได้รับอะไรจากการถูกจับกุมเลย ในการถูกจับผู้ต้องขังจะถูกรวมไว้ด้วยกันใน 1 ห้อง หรือรวมกับกลุ่มคนไทยที่ ต้องขังด้วยคดีอาญา โดยผู้ต้องขังชาวต่างชาติถูกเพื่อนผู้ต้องขังด้วยกันและเจ้าหน้าที่บางคนดูแลเหมือนไม่ใช่ "คน" เคยมีผู้ต้องขังชาวมอญถูกรุมซ้อมจนตาย แต่ไม่สามารถหาตัวผู้กระทำผิดได้ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าว ไม่สมควรจะเกิดขึ้น แต่อาจด้วยความรู้สึกไม่ชอบชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวต่างชาติกลุ่มนี้เป็นผู้ที่เข้ามาแย่งการทำงานของคนไทย แต่จะด้วยเหตุผลใดก็ตามการรุมทำร้ายคนที่ไม่มีทางต่อสู้ทั้งด้วยกำลัง และการเรียกร้องสิทธิเพื่อตนเอง ก็ดูเหมือนโหดร้ายมากเกินไป เพราะทุกคนก็รักชีวิตของตนเอง และหากเจ้าหน้าที่จะให้ความสำคัญต่อการมีสิทธิในการมีชีวิตอยู่ของเขา

เหล่านั้น การได้รับรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ อาจสร้างความสะเทือนใจให้ผู้ต้องขังคนไทยที่รับรู้เหตุการณ์ แต่ก็ยังเป็นอำนาจมืดที่ทำให้หลายคนกลัว ต้องยอมให้ “ซาใหญ่” หรือผู้คุมอำนาจเหล่านั้น “เอาเปรียบ” และเจ้าหน้าที่ที่ทราบเรื่องก็เปรียบเสมือนว่ารู้เห็นเป็นใจด้วย

“เมื่อคืนนี้ มีคนมอญถูก กระต๊อบนะหมอ ตำรวจเข้ามาพามันไปโรงพยาบาล ไปถึงหน้าวัด...ก็ตายแล้ว”

“เมื่อคืน ไอ้คนนั้น (ชาวบังคลาเทศ)มันถูกจับมา มันหิว มันถือบวชด้วย มันพูดภาษาเราได้บ้าง มันหิว ผมบอกมันว่า ขนมนมุดแล้ว มันว่ามันกินได้ เมื่อเช้ามันชี้รั้วเลย นี่ยังไม่หยุด หมอหายาให้มันกินด้วยซิ สงสารมัน”

แต่ในความโหดร้าย ก็ยังมีบางกลุ่มที่ยังเป็นคนที่เห็นใจเพื่อน ๆ เหมือนอย่าง “ใหญ่” ที่คอยเราเรื่องต่าง ๆ ให้ผู้วิัจัยฟัง และคอยช่วยเหลือหายาให้เพื่อนผู้ต้องขังด้วยกัน

3.4 สถานการณ์ภายหลังการจับกุม

ภายหลังจากถูกจับกุม ตามสิทธิที่พึงได้รับจากตามกฎหมายมี 3 ประการ คือ

1. สิทธิในการพบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนายสองต่อสอง
2. สิทธิในการได้รับการเยี่ยมตามสมควร
3. สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

นอกจากนี้เมื่อต้องขึ้นศาล หากมีการร้องขอให้ศาลแต่งตั้งทนายความให้ ศาลก็จะแต่งตั้งทนายความให้ซึ่งมักเรียกกันว่า “ทนายศาลตั้ง” แต่โดยทั่วไป หากรูปคดีมีความชัดเจนและจำเลยรับสารภาพ ศาลก็จะพิพากษาตามสำนวน ซึ่งลักษณะการกระทำผิดและโทษจะมีการกำหนดชัดเจน โดยศาลพิจารณาว่า การกักขังและเสียค่าปรับเป็นโทษที่น้อยที่สุด และทางกรมราชทัณฑ์และสถานีตำรวจมีข้อตกลงร่วมกันในการดูแลผู้ต้องขังในกรณีศาลมีคำสั่งให้กักขังหรือการเสียเฉพาะค่าปรับ ดังนั้นผู้ต้องขังที่เข้าข่ายกรณีดังกล่าวจะได้รับการส่งตัวไปยังสถานีตำรวจในพื้นที่ และเนื่องจากสถานีตำรวจอำเภอเมืองเป็นสถานีตำรวจที่ใกล้เคียงที่สุด ดังนั้นผู้ต้องขังที่มีที่เกิดเหตุภายในจังหวัดสงขลาจึงถูกนำมาฝากขังไว้ชั่วคราวก่อนจะมีการจำหน่ายกลับไปยังสถานีตำรวจในพื้นที่เกิดเหตุและเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมายจนถึงการตัดสินแล้ว

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 ที่ให้ดุลยพินิจในการลงโทษเพียงบางประเภทโดยการรับใช้สังคม และกำหนดอัตราชั่วโมงการทำงานต่ออัตราค่าปรับที่ลดลงเช่นเดียวกับการต้องขังในสถานีตำรวจ แนวทางดังกล่าวยังไม่มีการหยิบยกมาใช้ให้เป็นรูปธรรม เพราะหากเป็นเช่นนี้ รัฐก็ไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณใน

การสร้างห้องซัง และค่าใช้จ่ายในการควบคุม ตำรวจก็ใช้เวลาที่ต้องจัดเวรยามควบคุมไปป้องกันประชาชนในสังคมได้มากขึ้น สังคมก็จะได้รับผลประโยชน์จากการทำงานของห้องซัง แต่อย่างไรก็ตามคงต้องพิจารณาตามความรุนแรงของโทษานุโทษ เช่น คดียักยอกทรัพย์ ในกรณีไม่มีเงินจ่ายค่าอาหาร แทนที่จะต้องเข้ามาอยู่ในห้องซัง 7-15 วัน ซึ่งไม่นับวันที่ถูกจับและระหว่างรอศาลตัดสิน กรณีเช่นนี้ถ้าพบว่ามีความผิดจริง แทนที่จะต้องอยู่ในห้องซังและรัฐต้องจ่ายค่าใช้จ่ายต่อหัวมากกว่า 70 บาทต่อวันซึ่งไม่คุ้มกับผู้ต้องขังเองก็เสียสุขภาพจิต รอเวลาที่จะได้รับประทานอาหารในแต่ละวัน รอเวลาที่จะได้รับการปลดปล่อย รอญาติที่แทบจะไม่ค่อยได้มาเยี่ยม แต่ก็ยังดีกว่าในเรือนจำที่ไม่อนุญาตให้ญาติเยี่ยมในวันหยุด สำหรับที่สถานีตำรวจญาติสามารถมาเยี่ยมได้ทุกวัน ดังนั้นในหยุดราชการจึงพบว่ามีญาติมาเยี่ยมค่อนข้างมาก การไม่ได้ทำอะไรให้เป็นชิ้นเป็นอันทำให้เสียเวลาอันมีค่าไปอย่างไม่ได้อะไรเลย เปรียบเสมือน “นายใจรดทิ้ง” นอกจากนี้ยังเสียคุณค่าของตนเองไปด้วย การใช้กฎหมายที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์แก่สังคมน่าจะเป็นแนวทางที่ดีกับทั้งรัฐ ผู้ต้องขัง สังคม และครอบครัวของผู้ต้องขังด้วย

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อผู้ต้องขัง

เจ้าหน้าที่ตำรวจมองผู้ต้องขังว่าเป็นภาระที่ต้องรับผิดชอบ ในการจัดเวรยามเพื่อเฝ้าผู้ต้องขัง จำนวนผู้ต้องขังที่แออัดสืบเนื่องมาจากการจับกุมคดียาเสพติด และเป็นกลุ่มที่ฝากขังโดยสถานีตำรวจอื่น ซึ่งสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองนี้ต้องรับภาระในเรื่องสารารณูปโภค และค่าอาหาร การพาไปรับการรักษาเมื่อมีการเจ็บป่วย เจ้าหน้าที่ตำรวจมีโอกาสเสี่ยงทั้งต่อการถูกทำร้ายและการติดต่อของโรคจากผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ตำรวจยอมรับว่า การมี“ซาใหญ่” ปกติจะพยายามไม่ให้เกิดขึ้น การอนุญาตให้ผู้ต้องขังออกมาช่วยงานก็เป็นความผิด แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นกับผู้บังคับบัญชาว่าจะเข้มงวดเพียงใด เพราะถ้ามีการหลบหนีเกิดขึ้น ก็ต้องมีการสอบสวนเกิดขึ้น ในความเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจับกุม พบว่า เจ้าหน้าที่จับกุมผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำแล้วซ้ำอีกโดยเฉพาะคดียาเสพติด การพนัน หวยเถื่อน ที่ผู้ถูกจับกุมครั้งแล้วครั้งเล่ามักรู้จักทางหนีทีไล่ เช่น การขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเปลี่ยนสำนวนการจับกุมจากเป็นเจ้าของหวยเถื่อนเป็นผู้แทงหวย เป็นต้น ทั้งนี้เพราะกลุ่มคนดังกล่าวทราบถึงข้อปฏิบัติของตำรวจในการจับปรับ ในความเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการดูแลผู้ต้องขัง พบว่า เจ้าหน้าที่คิดว่าการที่สถานีตำรวจแห่งนี้ให้การดูแลก็คิดว่าดีกว่าสถานีตำรวจบางแห่ง สถานีตำรวจแห่งนี้มีพัดลมระบายอากาศ 1 ตัว เพื่อใช้ไต่ลมเป็นหลัก เจ้าหน้าที่ตำรวจเล่าให้ฟังว่า แต่ก่อนห้องซังนี้มีมุ้งลวด แต่ผู้ต้องขังเองทำลายมุ้งลวดเหล่านี้เพื่อแอบส่งให้กัน นอกจากนี้ทางสถานีตำรวจไม่มีงบประมาณพอที่จะซ่อมแซมให้บ่อย ๆ จึงปล่อยให้ปัดฝุ่นที่เห็น และผู้ต้องขังควรได้รับการลงโทษบ้างและจะได้เข็ดหลาบ เพราะรัฐต้องเสียเงินในการดูแลผู้ต้องขังคิดเป็นรายหัวปีละมิใช่น้อย รัฐได้เพียงค่าปรับซึ่งไม่คุ้มกับการดำเนินการและให้การดูแล ซึ่งหลายคนก็กลับมาครั้งแล้วครั้งเล่าด้วยคดีเดิม ๆ เช่น ลักเล็กขโมยน้อย ยาเสพติด เป็นต้น

3.5 องค์กรรัฐและเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือ

องค์กรรัฐที่ให้การช่วยเหลือด้านสุขภาพอนามัยเป็นหลัก ได้แก่ โรงพยาบาลสงขลา ซึ่งให้ความอนุเคราะห์ในด้านการรักษาพยาบาล แต่ในเรื่องการตรวจร่างกายทั่วไป ไม่มีองค์กรใดให้ความช่วยเหลือ การนำผู้ต้องขังไปโรงพยาบาลแต่ละครั้ง ทางสถานีตำรวจต้องจัดตำรวจอย่างน้อย 2 นาย พาผู้ต้องขังไปรับการตรวจรักษา แต่ถ้าหากต้องรับการรักษาด้วยการนอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล ทางสถานีต้องจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างน้อย 6 นายที่จะหมุนเวียนไปคุมที่โรงพยาบาล นอกจากนี้ยังต้องพาผู้ต้องขังไปขึ้นศาลและฝากขังอีกด้วย นอกจากนี้ก็มีประชาสงเคราะห์จังหวัดที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องค่าเดินทางของผู้ต้องขังที่ไม่มีเงินในการเดินทางกลับภูมิลำเนา ส่วนองค์กรเอกชน มีผู้มาบริจาคสิ่งของต่าง ๆ ให้บ้าง แต่การรับบริจาคมีขั้นตอนบางประการที่ขัดกับระเบียบราชการ รวมทั้งระบบการช่วยเหลือประสานงานที่มีขั้นตอนมากมายโดยเฉพาะด้านเอกสารทำให้บางครั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะต้องร่วมกันบริจาคเงินค่าเดินทางให้แก่ผู้ต้องขังแทนการขอความช่วยเหลือจากประชาสงเคราะห์จังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง